

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

73. De irregularitate ex homicidio voluntario.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

in alios, aut, si solitus erat, præcauit, si enim id sciens non præcauit, est irregularis, si casus sequitur; est enim eadē ratio dormientium, aut patientium lucida interualla, & ebriorum in hac parte quantum ad irregularitatem. De his quatuor generibus personarum, quomodo excusentur à culpa, vide 15. q. 1. per totam.

De irregularitate ex homicidio voluntario.

CAPVT LXXIII.

Homicidium voluntarium, quod ab habente vsum rationis, non casu, aut necessitate, sed directa voluntate fit, duplex est, vnum quod iuste, alterum quod iniuste fit. iuste enim ministri iustitiæ, & qui publicam habent potestatem malefactores interficiunt, & occidi faciunt. iniuste autem auctoritate priuata homo occidit proximū suum vtrumque autem dicitur voluntariū, quando non necessitate, nec casu aliquo fit, sed directa voluntate, communis est sententia, quam sequitur Archid. can. si quis viduam d. 50. Gemin. & Præpos. can. de his. eadem d. Hostien. in summ. de homic. §. qua pœna. & Gostred. in summ. de homic. Anton. 3. 1. tit. 27. c. 2. §. 5. & Alexand. Alen. 3. 1. 34. m. 3. cum alijs multis. Hi allegati Doctores Canonistæ reprehendunt Raym. affirmantem, voluntarium homicidium semper esse peccatum, cuius contrarium ipsi docent: nec negari potest, occidunt enim, qui publicam habent potestatem malos sine vilo peccato, cumque hoc homicidium non ex necessitate, nec casu fiat, sed directa voluntate, necesse est voluntarium esse: & ex vtroque nascitur irregularitas, quamuis diuersæ rationis: ex iusto enim homicidio nascitur irregularitas ex defectu; ex iniusto autem, ex delicto. Nec probanda est descriptio Couar. qui in materia de homic. fere in principio definit, voluntarium homicidium esse, quod dolo, malicie animo fit: postea vero aliquanto inferius asseuerat, homicidium factum à iudice, & habente publicam potestatem esse voluntarium; hoc secundum verum, nam canones, vbi agitur de irregularitate, tam iustum, quam iniustum homicidium sub hoc nomine voluntarij cōplexi sunt, quia ex vtroque irregularitas oritur. Aduerte ergo ex Præpos. can. si quis viduam d. 50. & Alex. Alen. 3. p. q. 34. m. 2. ar. 2. ad. 2. & ex cōmu-

R

ni do

ni doctrina, ad iustum homicidium quatuor esse necessarias, nempe debitam, & legitimam potestatem, iustam causam, iustum ordinem, iustum animum. Isti Doctores tria numerant, quia primum sub tertio comprehendunt, tamen distinctam causam quatuor ego adnumeravi. Erit ergo homicidium iustum, quando vel vnum horum defuerit, & per id homicidium iniustus voluntarius efficietur irregularis ex delicto; vbi vero omnia simul conueniunt, erit homicida iustus, & irregularis ex defectu.

Primo igitur, requiritur debita, & legitima potestas in eo qui occidendi, aut mutilandi sunt, priuata ergo persona, nec iudex, nec minister est, nec publica fungens potestate, occidat etiam reum, & dignum morte, etiam Paganum, Iudaeum, infidelem quemcumque, iuxta can. clericum d. 50. homicida iniustus est, est enim ad iustitiam necessaria potestas, seu auctoritas publica 23. q. 5. can. miles. Ex defectu huius potestatis clericus, & religiosus occidens hostem, etiam in bello iusto, iustus homicida iniustus, quia potestas talis illis negata est, ex multitudine voto. §. clericis. & c. sententiam. ne cler. ver. monst. Occidit tamen Papa dare facultatem illis pugnandi in bello iusto ab hac irregularitate, vt dicit Panor. c. clericus. de vit. & honest. clerici. & Præposi. c. 1. d. 50. num. 27. & can. clericum, eadem d. Eadem ratione essent homicidæ iniusti, si occiderent bannitum, qui et forma statuti potest impune à quolibet occidi, vt dicit Hippo. de Marfi. consi. 11. Si verò laicus occideret animo iusto, esset homicida iustus, dummodò occideret in territorio principis, cuius est minister, secus si in alieno, vt dicit Silu. homic. 1. §. 7. secundum Archi. nisi dominus illius territorij consentiat expressè, tacite, aut præsumptiue.

Secundo, necessaria est causa iusta, nemo enim iuste occidi debet, nec potest, si non sit reus & dignus morte; vnde iustus princeps, & ministri, quantalibet potestate fungantur, si occidant, aut occidi faciant eum, qui innocens est, aut si reus non est reus mortis, sunt homicidæ iniusti, 11. qu. 3. can. 1. d. 50. can. cum apud hoc quidem verum est, nempe si innocens probaretur nocens, & morte dignus, iudicem, qui secundum allegata & probata iudicare debet, post adhibitam omnem diligentiam indagandi verum, si occidat probatum nocentem, non peccare, nec esse homicidam iniustum, vt tenet Alexander 3. 1. quæst. 34. m. 1. articul. 4. quia causa secundum allegata & probata est consideranda. Esset autem iniustus homicida iniustus

les oc

les occidens in bello iniusto, & minister, qui exequeretur pœnam mortis in eum, quem certo scit iniuste damnatum. dico, quem certo scit, quia nec miles, nec minister iustitiæ debent inquirere maiorum suorum facta; sed quando certum non est maiores inique agere, etiam in dubijs tenentur credere eos habere iustam causam, can. quid culpatur 23. q. 1. Esset etiam iniustus homicida iudex, qui dignum mutilatione, aut irremediabilis morte plectere, ut dicit Silu. ii. homicidium 3. §. 6. non tamen si dignum morte acerbius puniret, quam dignus esset; licet enim peccaret, non tamen iniustus homicida esset ad effectum irregularitatis ex delicto, quia causa mortis iusta interfuit, & iuste occidit.

Tertio, est necessarius ordo iustitiæ præscriptus à legibus; qui enim occidit ex potestate, & ex causa, si ordinem debitum non seruat, est iniustus homicida; ut, si non conuictum damnauit, aut vijs illegitimis confessionem extorsit, propter quã morti adiudicauit, aut alia neglexit, quæ seruanda in causa mortis leges statuerunt: notat tamen Præpo. ii. q. 3. can. eorum in notorijs delictis non omnem iuris ordinem seruare necessarium esse.

Quarto necessarius est iustus animus; etiam si enim adesset potestas legitima, causa iusta, & ordo debitus & iustus, si animus non esset iustus, homicida esset iniustus: animus autem iustus is dicitur, ut amore iustitiæ, & non zelo vindictæ occidatur malefactor, aut hostis 23. q. 4. can. ea vindicta. & 23. qu. 5. can. minister vbi Archid. id adnotat, & 23. q. 8. can. quicumq; & ibi Gloss. & ii. q. 3. can. Episcopus presbyter. & ibi Doctores. Iuxta hoc, qui occidit bannitum, non quia bannitum, sed quia proprium inimicum, homicida est iniustus. Et miles, qui in bello iusto occidit hostem, non quia publicus hostis est, sed quia propius aduersarius, & vindex, qui pœnam mortis in reum traditum à iusto iudice exequitur animo vindicandi se de eo. Omnes hi ex defectu animi, & iustæ intentionis sunt homicidæ iniusti.

Hæc communis doctrina limitanda, & declaranda potius videtur nam qui præcipue mouetur animo iniusto, & zelo vindictæ, homicida esset iniustus, nempe qui occidit bannitum, occisurus, etiam si non esset bannitus; qui in bello occidit hostem publicum, occisurus, etiam si non esset hostis publicus. At qui non principaliter eo animo mouetur, sed minus principaliter, occidit enim animo vindictæ, & odio;

R z

non

non tamen occideret, nisi iuste occidere posset, & iustas causas, & causa essent: hunc non pura esse homicidii iustum ad effectum irregularitatis ex delicto peccaret quod & grauius, sed non propter hoc esset irregularis ex delicto, enim omne homicidium, quod est peccatum, seu cum peccato, est iniustum ad effectum irregularitatis ex delicto, & est maxime notandum, nisi adde in iustitia contra proximum principaliter, qua distinctione, nempe principaliter, & contra principaliter, insinuat Silu. homicidium i. s. s. vnde iustus de ministris, qui aliquando ex vana gloria, avaritia, cupiditate, immoderata ira mouentur, essent irregulares ex delicto, non est, quia non sunt iniusti homicidae, vnde iudex, qui die festo malefactorem occidi facere, aut non prius confessato poenitentiae sacramento, peccaret grauius contra dignitatem Dei, & proximi, tamen non esset irregularis ex delicto, quia iniustitiam non facit in occisione. Ecce quid sit homicida voluntarius iustus, & quis iniustus. Iustus est, quando omnia quatuor conueniunt. iniustus est, quando vnum deest, vnde est irregularis, sed vnus ex delicto, & vnus ex defectu. Haec omnia dicenda sunt de mutilatione, in qua homicidii & mutilationis genere semper incurritur irregularitas, siue ex delicto, siue ex defectu, excepto in vno casu, quando membrum aliquis secat alteri gratia sanitatis, vt Chirurgi solent facere, hi nullum ex hoc incurunt irregularitatem, modo nec si ea de causa aliquis sibi ipsi membrum absciderit, vt diximus supra de corp. viti ex Innoc. & idem sequitur Propositi.

Aduerte autem circa homicidium voluntarium iniustum, non solum esse homicidam, qui de facto occidit, sed qui dedit causam sufficientem mortis, etiam si ab alijs sit occisus: verbi gratia, si quis percussit alterum lethaliter, & antequam animam periret, ab alijs est occisus, conferuntur illi primus etiam homicida voluntarius, & hic est casus c. significasti. 2. de homicid. Panor. nu. 7. dicit id esse verum, quantum ad irregularitatem. Aduerte etiam esse homicidam voluntarium, non quidem percussit alterum, non lethaliter, tamen ab alijs superuenientibus est occisus, etiam si ille non hos induxerit ad occidendum, hic propter voluntatem occidendi coniunctam operi, & veniendi, etiam non lethaliter, est homicida voluntarius, non res illius iuris interpretatione, quae habentur eodem cap. significasti. de ha.